

чинників, що створюють умови виникнення ризику в діяльності університетів.

Відповідно, важливою частиною управління освітнім закладом є впровадження та використання системи управління ризиками в освітній діяльності.

Література

1. В.Вітлінський, Г. Великоіваненко, Ризикологія в економіці та підприємстві. URL: https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/mtrve/mtrve_praci/mtrve_prazi/ruzvecontp/
2. The Global Risks Report 2023, 12th Edition: World Economic Forum, Geneva. 2017. URL: http://www3.weforum.org/docs/GRR23_Report_web.pdf

УДК 330.1: 335.01

Люманов А.С., аспірант
Белялов Т.Е., науковий керівник, д.е.н., професор
Київський національний університет
технологій та дизайну

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

В сучасних умовах малий бізнес стає одним із основних компонентів економічного потенціалу України, вплив якого охоплює всі сфери життя суспільства. Стабільність та розвиток малого бізнесу є ключовими для забезпечення економічної стійкості та процвітання країни. Інновації приносять позитивні зміни в суспільство та економіку, сприяючи підвищенню продуктивності та результативності економічних показників. Вони також допомагають підвищити здатність конкурувати з провідними світовими лідерами у глобальному середовищі та забезпечують довгострокові темпи зростання.

Проте протягом останніх двох років вітчизняний бізнес відчуває негативні наслідки повномасштабної війни, яку росія веде проти нашої держави. В цілому економічна та соціальна сфери України в 2022–2023 роках під дією повномасштабної збройної агресії росії опинилась у надскладній ситуації, що негативно впливає на діяльність підприємств малого бізнесу. Необхідно відзначити, що падіння вітчизняної економіки у 2022 році було найглибшим за всю історію України. Відповідно до [1] у 2022 році реальний ВВП зменшився на 29,1% (у 1-му кварталі падіння становило 14,9%; у 2-му кварталі – 36,9%; у 3-му кварталі – 30,6% та у 4-му кварталі – 31,4%)

Незважаючи на складні обставини, такі як активні бойові дії та обстріли, малий та середній бізнес продовжує робити все можливе для збереження та розвитку своїх підприємств.

Після важкого періоду на початку повномасштабного вторгнення українці все частіше відкривають власну справу. За даними Опендатабот, у червні 2023 року було зареєстровано 31,477 ФОПів, що у порівнянні з червнем та липнем 2020 року більше на 30 тисяч нових підприємців. За перше півріччя 2023 року в Україні було відкрито менше 134 тисяч нових малих підприємств [2].

Необхідно відмітити, що з початку війни в Україні процеси регресу в інноваційній сфері, особливо в промислових та хайтек-секторах, значно посилюються, що призвело до відповідних трансформаційних змін в організації виробничої діяльності, включаючи:

- більше 40% підприємств малого та середнього бізнесу призупинили свою діяльність в цей період, водночас інші намагалися залишатися на плаву, очікуючи розвитку подій та реагуючи на ситуацію;

- враховуючи, що багато інноваційних підприємств малого та середнього бізнесу до початку війни активно працювали на експортних ринках, в перші місяці початку повномасштабної війни вони змушені були заморожувати або взагалі припиняти свою діяльність;

- більша частина акселераційних програм та інкубаторів, які вкладали багато зусиль, включаючи фінансові, у формування інноваційного підприємництва та розвиток стартап-екосистеми, була призупинена. Наприклад, Ukrainian StartUp Fund, який надавав гранти у розмірі 50 тисяч доларів командам для інноваційного розвитку бізнесу, припинив свою роботу [3].

Не дивлячись на усі труднощі, протягом усього періоду повномасштабної війни вітчизняний малий бізнес відіграє важливу роль у підтримці економіки країни та забезпеченні зайнятості. Вести бізнес під час війни є надзвичайно складною задачею, проте підприємці не здаються та намагаються продовжувати рухатися вперед.

Для виживання та оновлення значна частина малих підприємств переїжджає до безпечних для виробництва регіонів, переорієнтовує своє виробництво на товари, що користуються попитом у воєнний час, залучає та поповнює втрачений персонал за рахунок фонду безробітних та інші заходи.

Отже, після двох років з початку повномасштабної війни, підприємства та підприємці почали адаптуватися до нових умов, а в деяких випадках повністю переорієнтовувати свою діяльність та все більше підприємств різних форм власності та сфер діяльності, знову звертають увагу на інноваційність.

Для сприяння розвитку інноваційного підприємництва та стимулювання переходу існуючих підприємств до інноваційної моделі управління можна запропонувати вжити наступні заходи: почати процес інтеграції вітчизняного наукового сектора в майбутню післявоєнну економіку вже зараз; розвивати напрямок «Дія.Бізнес», який буде сприяти повертанню інноваційних організацій на український ринок; створювати відповідні

умови, включаючи законодавчі та юридичні, для формування інноваційного кластеру, такої як мережа центрів дослідницької та інноваційної інфраструктури; розвивати інноваційні центри, інноваційно-технологічні кластери інноваційні бізнес-інкубатори та акселератори тощо; впровадження ефективної інноваційної стратегії, яка була б визнана та підтримана на загальнодержавному рівні.

Отже, можна зробити висновок, що інновації є невід'ємною складовою стійкої, динамічної та конкурентоспроможної економіки країни, особливо в умовах військового стану.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL:<https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Українці у червні відкрили рекордну кількість ФОПів за останні три роки. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/fop-record-2023>
3. Офіційний сторінка Дія.Бізнес. Український бізнес в умовах повномасштабної війни: аналітика стану за шість місяців. URL : <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/ukrainskij-biznes-v-umovah-povnomasstabnoi-vijni-analitika-stanu-za-sist-misaciv>.

УДК 330.3

Гірник Я.С., аспірант
Белялов Т.Е., науковий керівник, д.е.н., професор
Київський національний університет
технологій та дизайну

РОЗВИТОК СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Національна економічна стратегія 2030 має за мету перетворення України на найпривабливішу країну для інновацій, інвестицій та бізнесу. Проте, вторгнення російських збройних сил спричинило воєнний конфлікт, що суттєво вплинув на функціонування технологічних компаній в Україні. В таких умовах українські компанії, що знаходяться на етапі розвитку, активно адаптуються до нових реалій, забезпечуючи безпеку своїх співробітників, переводячи операції на аутсорсинг та продовжуючи свою діяльність.

Важливу роль у сучасній економіці як джерелі інновацій та новаторства відіграють стартапи. Вони привносять нові ідеї, технології та продукти на ринок, що сприяє розвитку бізнесу та економічному зростанню. Підтримка стартапів з боку держави може включати в себе різноманітні заходи, такі як фінансова підтримка, менторство, доступ до інфраструктури, спрощена процедура реєстрації та інші ініціативи, спрямовані на стимулювання розвитку інноваційного підприємництва. Розуміння та підтримка стартапів є важливими компонентами стратегії розвитку економіки, особливо в умовах швидких змін та технологічних інновацій.